

In uw geëerd Blad van den 31sten Maart l.l. las ik eene aankondiging van mijn onlangs in 't licht verschenen werkje, getiteld: *Fabriekskinderen. Eene bede, doch niet om Geld*, naar aanleiding waarvan ik u beleefdelijk verzoek onderstaande regelen zoo spoedig mogelijk onder uwe rubriek Correspondentie te willen doen opnemen.

Het is m. i. een even groote dwaasheid wanneer de belletrist de wapens opvat tegen de uitspraken der kritiek, als dat hij zich door een uitbundigen lof zou laten in slaap wiegen; blaam en lof heeft hij te wegen opdat hij er verder zijn voordeel mee doe. Ik wijk dan ook geenszins van mijne stelregels af, wanneer ik protest aanteeken tegen het begin der laatste alinea van de genoemde aankondiging, een protest ten volle gewettigd, dewijl het de waarheid moet verdedigen, de vreeselijkste waarheid in het belang van duizende ongelukkige kinderen. En dat protest het moet gehoord worden, gehoord door allen die na het lezen der *„Fabriekskinderen”* met de onderstelling van uw geëerden aankondiger zouden instemmen, dat door mij *„de wonde te afzigtelijk, en het kwaad met te donkere kleuren”* geschetst is.

Neen! is er ééne aanmerking gegrond die er tegen mijn *Bede* (ik spreek niet van haar kunstvorm) kan worden ingebracht, dan zou het deze zijn, dat de wonde niet afzigtelijk genoeg, dat het kwaad met te zwakke verwen gemaald werd.

En nochtans, men verdenkt mij van overdrijving!

Maar, dat *mag* de aankondiger niet, al pleit het voor zijn edel hart — hij mag het niet, waar hij in gebreke bleef te onderzoeken, zoo als ik het gedaan heb.

En nu ik herhaal het: waarheid, niets dan waarheid ligt aan mijn schrijven ten grondslag, *waarheid*, ofschoon ook niet in haar afzigtelijkste naaktheid. En de bewijzen er voor zij zijn niet verre.

Gelooft gij mij niet, welnu bezoekt de Leidsche fabrieken, riep ik der regering en der volksvertegenwoordiging toe. Gaat en ziet! roep ik nog eens tot allen die niet gelooven aan den moord die er gepleegd wordt aan die rampzalige kinderen. En, hebt gij geen lust of geen tijd tot dat onderzoek, welnu, let dan op dat request van de *dertig* Leidsche fabrikanten. Zij, zij zelfs hebben reeds mijn smeekbrief onderteekend en vragen om eene betere toekomst voor die armen, al kan het niet anders of eene wettelijke beteugeling van het kwaad moet voor hen, in den aanvang althans, met moeite en opofferingen gepaard gaan; moeite en opofferingen, die echter al spoedig der Nederl. industrie ten zegen zullen zijn.

En, blijft er nog wantrouwen overig, ongeloovigen, werpt dan een blik in het Maart-Nommer van *de Gids*. Een man rijkelijk toegerust met wetenschap en talent, een man, wiens hart luide klopt voor onzikkelijke philanthropie, hij schreef in dat Nummer een hoogst gewichtig, maar ijzingwekkend verhaal. *In 't Gooi*, is dat stuk van Dr. S. Sr. Coronel getiteld. Leest dan, leest dan, goedgehartige twijfelaars! De Novellenschrijver treedt gaarne op den achtergrond, nu hij zijne zending volbragt; hij was de boodschapper slechts van het lijden der arme fabriekplaats en hare zusteren; maar de waker, die met een onvermoeid geduld en met rusteloozen ijver toefde aan het krankbed der lijdenden; hij zal u *meer* zeggen, hij zal u overvloediger onderrigten, en, dat God zijn werk moge zegenen tot heil onzer arme, diep ellendige natuurgenoeten, dat is de vurige bede van Uw Dv.

Dit protest mag, desverkiezende, volgaarne door andere Bladen worden overgenomen.

's GRAVENHAGE, April 1863.

J. J. CREMER.

[Wij hebben niet willen weigeren hetbovenstaande stuk op te nemen, ofschoon wij het niet met den schrijver eens zijn en onze vroeger geuite meening daardoor niet is gewijzigd. Gaarne willen wij gelooven dat de feiten, welke schrijver vermeldt, werkelijk hebben plaats gehad, maar dit verhandert ons niet zijne schets wat donker gekleurd te blijven noemen. Wij doen dit te eer, omdat de schrijver eene wettelijke regeling wil uitlokken en dus niet eene uitzondering heeft willen schetsen, die zoodanige beperking der vrijheid niet zou regtvaardigen, maar blijkbaar de bedoeling had een denkbeeld te geven van den toestand, zoo als die vrij algemeen in onze fabriekplaatsen wordt gevonden. RED.]